

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 3 ΜΑΪΟΥ 1928

ΠΡΟΕΔΡΙΑ Κ. ΖΕΓΓΕΛΗ

Ὁ κ. Πρόεδρος χαιρετίζει τὸν παρεπιδημοῦντα Ἰάπωνα σεισμολόγον, καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Σεντάι κ. Tanakadate, καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν ὅπως λάβῃ θέσιν μεταξὺ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν.

Ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλει τὸν θάνατον τοῦ Γεωργ. Ρεμούνδου.

ΚΥΡΙΟΙ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΙ,

Δὲν εἶναι μόνα αἰσθήματα βαθυτάτης λύπης ἀλλὰ καὶ θλιβερᾶς καταπλήξεως ὅσα ἐξήγειρεν εἰς πάντας ἡμᾶς ὁ αἰφνίδιος θάνατος τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν συναδέλφου Γεωργίου Ῥεμούνδου.

Εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ δράσεως, πλήρης ζωῆς καὶ ἐργατικότητος, μακρὰν τῶν οἰκείων καὶ φίλων, ἐξηφανίσθη προώρως καὶ ἀπροσδοκῆτως μία τῶν ὀλίγων ἐπιστημονικῶν κορυφῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιστήμης.

Ἄξιος διάδοχος τοῦ Νικολαΐδου, τοῦ Ι. Χατζιδάκι, τοῦ Κυπαρίσσου Στεφάνου, ἀστέρων τῆς Ἑλληνικωτέρας τῶν Ἐπιστημῶν, τῶν ὁποίων ἡ λάμψις ἐφώτιζε πολὺν πέραν τοῦ Ἑλληνικοῦ μαθηματικοῦ στερεώματος, ὑπῆρξε τόσον διὰ τὸ Πανεπιστήμιον ὅσον καὶ διὰ τὴν νεοπαγῆ ἡμῶν Ἀκαδημίαν κόσμημα καὶ πολύτιμος συνεργάτης.

Ἡ ἐξαιρετικὴ αὐτοῦ ἰδιοφυΐα εἰς τὰ μαθηματικὰ κατέστη ἤδη ἔκδηλος ἀπὸ τὰ πρῶτα ἔτη τῶν σπουδῶν του εἰς τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον καὶ τῆ συστάσει τῶν καθηγητῶν του ἀπεστάλη μετὰ τὸ πέραν αὐτῶν τῷ 1901 ὡς ὑπότροφος εἰς τὴν *Ecole Normale* τῶν Παρισίων, τὸ πνευματικὸν τροφεῖον τῶν διασημοτέρων τῆς Γαλλίας μαθηματικῶν, πρὸς τελειοποίησιν. Οὔτε τῶν καλυτέρων αὐτῶν τροφίμων ὑστέρησεν ἐκεῖ, οὔτε τὴν φήμην τῆς Ἑλληνικῆς

Σχολῆς ἐξ ἧς ἐξεπορεύετο ἐμείωσε. Δύο ἔτη παρήλθον μόλις καὶ ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν τὴν πρώτην περισπούδατον διατριβὴν του, νέαν ὁδὸν ἐρεῦνης ταμοῦσαν καὶ διὰ τῆς ὁποίας βραδύτερον ὀλόκληρος νέος κλάδος συναρτήσεων ἐμελετήθη.

Δι' ἐνθουσιώδους ἐπιστολῆς πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν τῆς Ἑλλάδος Θεοτόκην, ἐφωδίαζεν αὐτόν, ὁ πολὺς *Arpel* ἐπανερχόμενον νὰ μεταδώσῃ τότε νέα φῶτα εἰς τὴν πατρίδα.

Καὶ ἰδὸν ἡ πολιτεία τὸν ἐχρησιμοποίησεν ἀμέσως... ὡς Ἑλληνοδιδασκαλον εἰς τὸ Βαρβάκειον.

Τῷ 1906 τῇ χρηματικῇ συνδρομῇ τῶν ἐν Γαλλίᾳ, καθηγητῶν αὐτοῦ χρησιμοποιοῦν τὰς διακοπὰς του ἵνα μεταβῇ εἰς Παρισίους, καὶ ὑποστηρίξῃ τὴν διδακτορικὴν του διατριβὴν, πρωτότυπον ἐξαιρετικῆς σημασίας μελέτην, ἐν ἣ ἁποδεικνύει, ὅτι συνάρτησις μὲν ν κλάδους εἰς τὴν περιοχὴν κυρίου ἀνωμάλου σημείου μεμονωμένον λαμβάνει εἰς τὴν περιοχὴν αὐτοῦ πάσας τὰς τιμὰς, ἐξαιρέσει τὸ πολὺ 2 ν τιμῶν.

Μὲ νέαν οὕτω ἐπιστημονικὴν δόξαν ἐπανερχεται εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ συνεχίσῃ δύο ἀκόμη ἔτη τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀριθμητικῆς εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου μέχρις οὗ προαχθῇ εἰς καθηγητὴν τοῦ Γυμνασίου, εἰς ἣν θέσιν εἰργάσθη μέχρι τοῦ 1912 ὅτε διωρίσθη τέλος καθηγητῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

Οὔτε δυσφορίαν οὔτε ἀδημονίαν ἔφερεν ποτὲ εἰς αὐτὸν ἡ τοιαύτη καθυστέρησις, οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ ἐπηρεάσουν τὴν ψυχὴν του ἢ ν' ἀνασιείλουν τὴν ἐπιστημονικὴν του θέρμην, τοιαῦτα ἐμπόδια.

Τὸ μαντεύομεν ὅλοι ὅσοι καλῶς τὸν ἐγνώρισαν.

Χαρακτῆρ ἤρεμος καὶ ἐξαιρετικῶς πρῶτος, μόνον τὴν ἡσυχίαν τῆς σκέψεως ἐπέζητει. Ἐένος πρὸς τὴν περὶ αὐτὸν κοινωνικὴν ἢ πολιτικὴν τύρβην, ἀδιάφορος πρὸς πᾶσαν ἀδικίαν, μόνον τὸ πνεῦμα αὐτοῦ προσεπάθει νὰ μὴ ἀδικήσῃ περισπώμενος περὶ ἄλλοι παρὰ περὶ τὰς ὑψηλὰς τῆς μαθηματικῆς σφαιρας πρὸς ἃς μετὰ πόθου πάντοτε προσητένιζε.

Τὴν ζωὴν του διεμέριζε εἰς τὴν στοργὴν τῆς οἰκογενείας του καὶ τῆς ἐπιστήμης τῶν ἀριθμῶν καὶ ὡς δικαίαν ἀμοιβὴν τῶν εὐγενῶν του ἀγώνων

ἐθεώρει ἐπαρκῆ τὴν ἤρμεον ἀνάπαισιν κατὰ πᾶσαν ἐορτὴν εἰς τὴν ἐξοχὴν, τὴν ὁποίαν λάτρης θερμὸς τοῦ ὑπαίθρου ἀπελάμβανεν ὡς ὑψίστην ἡδονήν.

Ἄλλὰ προτιμῶ νὰ ὀμιλήσω περισσότερον περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς του ἐργασίας παρὰ περὶ τοῦ βίου του. Διότι ὅσον καὶ ἂν ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἀγαθωτέρου τῶν συναδέλφων εἶναι γλυκεῖα, ἡ ἀπώλεια τὴν ὁποίαν ὑπέστη διὰ τοῦ προώρου αὐτοῦ θανάτου ἢ Ἑλληνικῆ ἐπιστήμη συγκινεῖ τὴν Ἀκαδημίαν ἀκόμη περισσότερον.

Οἱ μαθηματικοί, ὑπὲρ οἵανδήποτε ἄλλην ἐπιστημονικὴν εἰδικότητα γεννῶνται μαθηματικοί, ὅπως οἱ καλλιτέχνη γεννῶνται καλλιτέχνη. Καὶ ὁ Ῥεμοῦνδος ὑπῆρξεν εἷς τῶν προνομούχων τούτων.

Καίτοι δὲ ἡ ἐπιστήμη τῶν ἀριθμῶν στηρίζεται ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην εἰς τοὺς ἀτέγκτους νόμους τῆς λογικῆς, καὶ ὁ σοφώτερος οὐχ ἤττον τῶν λογικευομένων συμβαίνει συχνὰ νὰ μὴ δύναται νὰ παρακολουθῆ τὴν μαθηματικὴν σκέψιν. Ὁ μαθηματικὸς πρέπει νὰ ἔχη τὴν ἰκανότητα νὰ συντονίζῃ τὰς πνευματικὰς αὐτοῦ χορδὰς πρὸς τὴν ἁρμονίαν τῶν ἀριθμῶν, ἥτις διαφεύγη τὴν κλασσικὴν λογικὴν.

Καὶ ὁ Ῥεμοῦνδος ὑπῆρξεν ἀληθῆς καλλιτέχνης τῶν ἀριθμῶν καὶ τοὺς ἐχρησιμοποιοῦ με ἔμπνευσιν καὶ ἐπιτυχίαν εἰς τὴν δημιουργίαν νέων θεωρημάτων, εὗρυνσιν τοῦ πεδίου τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, πρὸς τὴν ἀνέυρεσιν κομψωτέρων ἀποδείξεων.

Ἀπὸ τῆς πρώτης του ἐργασίας τῷ 1903 εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας ἀνακοινωθεῖσης, κατώρθωσε νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς ἕνα τῶν θεμελιωδεστέρων καὶ φιλοσοφικωτέρων κλάδων τῆς Μαθηματικῆς, τὴν θεωρίαν τῶν συναρτήσεων, ἐπεκτείνας τὰς σχετικὰς ἐργασίας τῶν διδασκάλων αὐτοῦ *Piccard*, *Borel*, *Painlevé* κατὰ τρόπον διανοίγοντα νέας ὁδοὺς. Ἐκτοτε καὶ μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ στιγμῆς ὑπῆρξε δημιουργικὸς. Τριακονταπέντε ἀνακοινώσεις ἔκαμεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας, 58 διατριβὰς πρωτοτύπους ἐδημοσίευσεν εἰς τὰ πρώτιστα ξένα μαθηματικὰ περιοδικὰ καὶ τέσσαρας ἀνακοινώσεις εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν.

Αἱ μέθοδοι καὶ αἱ ἔννοιαι τὰς ὁποίας ἐχρησιμοποίησεν ὁ Ῥεμοῦνδος

κατὰ τὰς ἐρευνητικὰς του ἐργασίας ὑπῆρξαν καὶ πολλὰ καὶ ποικίλα. Ἐκ τῶν σπουδαιότερων θεμάτων ἅτινα ἠρεύνησε πλὴν τῶν ἄνω ἀναφερθέντων μνημονεύω, τὴν γενίκευσιν τοῦ κλασσικοῦ θεωρήματος, τοῦ *Hermite* καὶ *Lindermann* τὴν μελέτην οἰκογενειῶν καὶ σειρῶν πλειοτίμων συναρτήσεων τοῦ *Karathéodory*, τοῦ *Landau* καὶ ἄλλων, ἧτις ἔφερον αὐτὸν εἰς σημαντικὰ ἐπιστημονικὰ ἐξαγόμενα. Ἐρέυνας του ἐπὶ διαφορικῶν ἐξισώσεων καὶ ἐπὶ τοῦ θεωρήματος τοῦ *Briot's Bouquet* τοῦ ὁποίου τὴν ἰσχὺν ἐπεξέτεινε καὶ ἐπὶ ἄλλων περιπτώσεων. Μελέτας του ἐπὶ τοῦ μετασχηματισμοῦ διαφορικῶν ἐξισώσεων, ἐργασίας ἐπὶ μορφολογικῶν θεωριῶν τῆς Ἀλγέβρας ἐφ' ὧν ἐδημοσίευσεν ὑπομνήματα εἰς εἰδικὰ περιοδικὰ καὶ καθ' ἑξῆς.

Τελευταίως παρουσάσεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἡμῶν σύγγραμμα γαλλιστὶ ἀνήκον εἰς τὰς ἐκδόσεις ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας ἐκδιδομένης ὅπερ ἔφερε τὸν τίτλον *Extension des fonctions algébroides multiformes du théorème de M. Picard et ses généralisations*.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο ν' ἀκολουθήσουν δύο ἄλλα τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως, ὑπῆρξε φεῦ τὸ κύκνειον αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπιστῆμῃ ἄσμα.

Πλὴν τῶν πρωτοτύπων αὐτῶν διατριβῶν καὶ μονογραφιῶν ἐξέδωσεν ὁ Ῥεμοῦνδος καὶ πολύτιμα διδακτικὰ συγγράμματα διὰ τοὺς μαθητὰς του ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ τῷ Πολυτεχνείῳ.

Τὰ συγγράμματα ταῦτα εἶναι τὰ ἑξῆς:

1. **Θεωρία τῶν διαφορικῶν ἐξισώσεων εἰς δύο τόμους.**
2. **Γενικαὶ ἀρχαὶ τῆς θεωρίας τῶν ἀναλυτικῶν συναρτήσεων εἰς δύο τόμους.**
3. **Μαθήματα ἀνωτέρας ἀλγέβρας εἰς δύο τόμους.**
4. **Ἐγχειρίδιον ἀναλυτικῆς Γεωμετρίας.**
5. **Λογισμὸς τῶν πιθανότητων.**

Δεῖγμα καὶ ταῦτα τῆς ἄκρας φιλοπονίας καὶ διδακτικῆς του ἰκανότητος. Διότι ὁ διδάσκαλος ἡμιλλᾶτο ἂν μὴ ὑπερέβαλλε τὸν ἐρευνητὴν καὶ ἀφ' ἧς ὑπῆρξε συνάδελφος ἡμῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ δὲν ἠκούσαμεν παρὰ λέξεις σεβασμοῦ καὶ θαυμασμοῦ ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν του διὰ τὴν ἄκραν σαφήνειαν τῆς διδασκαλίας του καὶ τὴν διαύγειαν τῆς μαθηματικῆς του

σκέψεως. Ὁ Ῥεμοῦνδος ἀντεπροσώπευσε τὴν Ἑλλάδα εἰς πολλὰ διεθνή συνέδρια εἰσφέρον πάντοτε εἰς αὐτὰ σοβαρὰν ἐπιστημονικὴν συμβολήν.

Εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν ἀντεπροσώπευε τὴν Ἑλλάδα ὡς Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς διεθνοῦς πνευματικῆς συνεργασίας.

Ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ πλὴν τῶν σπουδαίων αὐτοῦ ἀνακοινώσεων προσέφευρεν ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας ὡς γραμματεὺς τῶν δημοσιευμάτων.

Τοιαύτη μακρὰ καὶ σοβαρὰ ὑπῆρξεν ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτοῦ σταδιοδρομία. Καὶ ἡ εἰς γενικωτάτας γραμμαῖς μόνον ἔκθεσις αὐτῆς μὲ ἡμπόδιση νὰ εἶμαι συντομώτερος. Δυποῦμαι οὐχ ἦτιον περισσότερον διότι δὲν ἠδυνήθην νὰ εἶμαι ἐκτενέστερος.

Τὸ μαθηματικὸν του ἔργον εἶναι ἄξιον εὐρυτέρας πολλῆ ἀναλύσεως. ἀλλὰ τούτων μόνον εἰδικὸς μύστις τῆς μαθηματικῆς δύναται νὰ ἀναλάβῃ. Ἡμεῖς μόνον τὰ φωτεινὰ ἐκεῖνα σημεῖα τῆς ἐπιστημονικῆς του δράσεως, τὰ ὁποῖα πλήττον καὶ τὸν ἄοπλον εἰδικῆς ἐπιστημοσύνης ὀφθαλμὸν ἐπαρουσιάσαμεν εἰς ὑμᾶς.

Τὸν πρόωρον θάνατον αὐτοῦ δὲν θὰ θρηγήσουν μόνον οἱ φίλοι του, τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ἡ Ἀκαδημία. Ἄλλ' ὅλοι οἱ ἀπανταχοῦ μεμνημένοι εἰς τὴν ὑψηλὴν τῶν ἀριθμῶν ἐπιστήμην, διότι αὐτοὶ αἰσθάνονται καλύτερον ὅτι τὸ βαθὺ ἐκείνου μαθηματικὸν πνεῦμα ἐπεφύλασσαν εἰς τὴν ἐπιστήμην τὴν ἀποκάλυψιν καὶ ἄλλων ἀληθειῶν τὰς ὁποίας ἐκάλυψεν πλέον ὁ τάφος.

Παρακαλῶ τοὺς κ.κ. συναδέλφους εἰς ἔνδειξιν πένθους καὶ τιμῆς νὰ ἐγερευθῶσι.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

ΣΕΙΣΜΟΛΟΓΙΑ.— Ὁ σεισμὸς τῆς Κορίνθου τῆς 22 Ἀπριλίου 1928 καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ ὑπὸ κ. Δ. Αἰγινήτου.

Ὁ σεισμὸς τοῦ 1858.— Περὶ τὴν 11 ὥρ. π. μ. τῆς 9/21 Φεβρουαρίου 1858, ἰσχυρὸς σεισμὸς, ἐξ Α. πρὸς Δ., κατέστρεψεν ὀλόκληρον τὴν πόλιν τῆς παλαιᾶς Κορίνθου, μεταβαλὼν αὐτὴν, καθὼς καὶ τὸ Καλαμάκι, τὰ Ἐξαμήλια, τὴν Καρτέσαν, τὸ Περιγιάλι, τὸ Ἀσσίσι καὶ τὸ Νεοχώρι εἰς ἐρείπια. Τὸ κέντρον τῆς ἐπικεντρικῆς ζώνης ἦτο πρὸς Ν. τοῦ Ἀκροκορίνθου, παρὰ τὸ χωρίον Νεοχώρι. Πρὸ τοῦ σεισμοῦ,